

فارسی ینجم

واژه آموزی

درس دوم

واژه در زبان فارسی به دو دسته تقسیم می شود:

دسته بی اول : واژه های ساده : به واژه هایی گفته می شود که از یک جزء ساخته شده و

نمی توانیم آن ها را به اجزای معنی دار تقسیم کنیم. درخت ، گل ، کیف ، مازیک ، دختر ، پسر

دسته بی دوم : واژه های غیر ساده: به واژه هایی گفته می شود که از بیش از یک جزء

ساخته شده اند. مثال : باغبان ، خودکار ، آشپزخانه ، جوانمرد ، زودپز ، بی سلیقه ، با سواد ، روزنامه

واژه های غیر ساده معمولا به یکی از شکل های زیر ساخته می شوند:

(الف) یک جزء معنی دار + یک جزء بی معنی : باغبان ، چشمه ، گلدان ، یادگار

(ب) یک جزء بی معنی + یک جزء معنی دار : بی کار ، همدرس ، با ادب ، بی حساب

(ج) یک جزء معنی دار + یک جزء معنی دار (مرکب) : کارخانه ، آرام پز ، کتاب خانه

(د) بیش از دو جزء معنی دار یا بی معنی : ناجوانمردانه ، کتابفروشی ، سرتاسر ، مدادپاک کن

لاا منظور از جزء بی معنی، بخشی از واژه است که معنی مستقلی ندارد

* **اسم :** واژه ای است که برای نامیدن کسی یا چیزی یا حیوانی یا مکانی یا مفهومی به کار می

رود. مثال :

امید- کتاب- گربه- شیر- شیراز- بازار- شجاعت - فداکاری - شهادت - ضرب- تقسیم و...

• **اسم مفرد :** بر یک چیز یا شخص یا مکان یا حیوان یا مفهوم دلالت می کند. درخت،

اسب

• **اسم جمع**: بر بیش از یک چیز یا شخص یا مکان یا حیوان یا مفهوم دلالت می کند.

مثال: کودکان – پسر ها – درختان – مدرسه ها

نشانه های جمع :

فارسی : (ها – ان) کتاب ها ، درختان

عربی : (ات - ين - ون) تغییرات ، معلمین ، روحانیون

@ **جمع مکسر**: بعضی از اسم های عربی بدون داشتن نشانه های جمع ، جمع بسته می شوند،

به این نوع اسم ها «جمع مکسر» می گویند. مانند :

اجداد جمع جد، اولیا جمع ولی ، منابع جمع منبع ، اوامر جمع امر، کتب جمع کتاب و ...

نکته ها

@ **نهاد** : بخشی از جمله که درباره ی آن خبر می دهیم.

@ **گزاره** : همان خبری است که در مورد نهاد می دهیم.

مثال : بیچه ها در کلاس درس نشسته اند.

نهاد گزاره

@ چگونه نهاد را پیدا کنیم؟ با سوال چه کسی یا چه چیزی + فعل جمله ، پاسخ «نهاد» خواهد بود.

مثال: نشد گنج پیدا ← چه چیزی پیدا نشد؟ گنج ، بنابراین گنج نهاد است.

چند نکته در مورد نهاد:

۱- نهاد ممکن است یک کلمه یا بیش از یک کلمه باشد. مثال:

دانش آموزان کلاس پنجم شاهد امام کاظم آمدند ← آمدند گزاره است و بقیه ی جمله نهاد

۲- گاهی نهاد از جمله حذف می شود، در این صورت با توجه به فعل، به نهاد پی می بریم.

زمستان را پارومی کنم. ← با توجه به فعل در می یابیم که نهاد من بوده که حذف شده است.

۳- فعل جمله در قسمت گزاره واقع می شود.

۴- اگر نهاد انجام دهنده ی کار باشد «فاعل» است. مثال: علی کتابش را برداشت.

«علی» فاعل است، زیرا کار برداشتن را انجام داده است.

بنابراین هر فاعلی نهاد است ولی هر نهادی ، فاعل نیست.

۵- گاهی ضمیر نهاد جمله است : امسال شما تلاش بیش تری خواهید کرد.

@ **صفت**: صفت واژه ای است که به دنبال اسم می آید و حالت و چگونگی اسم قبل از خود را

بیان می کند. به اسم قبل از صفت «**موصوف**» می گویند. مثال:

مدرسه ی بزرگ آب پاکیزه پسر باهوش دانش آموز کوشا

راه های تشخیص موصوف و صفت:

۱- می توانیم بعد از صفت «تر» اضافه کنیم: گل خوشبو تر پسر باهوش تر

۲- می توانیم به دنبال موصوف «ی» اضافه کنیم: حیاطی بزرگ کلاسی منظم

۳- می توانیم بین موصوف و صفت بسیار یا خیلی اضافه کنیم: گل بسیار زیبا هوای خیلی سرد

۴- نمی توانیم صفت را جمع ببندیم: درختان بزرگان" نادرست است. ← درختان بزرگ

مفعول: مفعول کسی یا چیزی است که کار فعل بر آن واقع می شود. مثال :

ساسان غذا را خورد ، کار خوردن روی غذا انجام شده است بنابراین غذا مفعول است.

چند نکته در مورد مفعول :

۱-مفعول معمولاً در جواب «چه کسی را» یا «چه چیزی را» + فعل جمله می آید.

ساسان چه چیزی را خورد؟ غذا را، «غذا» مفعول است.

۲- مفعول معمولاً همراه «را» می آید.

۳- «را» در زبان فارسی گذشته نشانه ی مفعول نیست. مثال:

حاتم طایی را گفتند ← به حاتم طایی گفتند. «را» به معنی «به» می باشد.

شعر شناسی

قافیه: قافیه آهنگی است که در پایان بیت ها یا مصراع های یک بیت، در پایان واژه های قافیه تکرار می شود.

جز در تو، قبله نخواهیم ساخت گر ننوازی تو ، که خواهد نواخت؟

ردیف: یک یا چند واژه است که در پایان بیت ها یا مصراع های یک بیت، با یک معنی تکرار

می شود. ای همه هستی ز تو پیدا شده خاک ضعیف از تو توانا شده

قافیه ردیف

قافیه ردیف

نکته: اگر کلمه های آخر یک بیت، از نظر ظاهری و نوشتاری مثل هم ولی از نظر معنی و گاه تلفظ یکسان نباشند ردیف به حساب نمی آیند. مثال:

گلاب است گویی به جویش ، روان همی شاد گردد ز بویش ، روان

چون معنی واژه های روان یکسان نیست ، فقط قافیه اند و ردیف نیستند.

این بیت دو قافیه دارد، قافیه ی اول «جویش و بویش» و قافیه ی دوم «روان»